

DEBRECZENI SZEMLE

POLITIKAI, IRODALMI, SZINHÁZI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 12 korona.
Fél évre 6 „
Negyed évre 3 „
Videki előfizetők bélyegköltsége egész évre 2 K.

Felölös szerkesztő és laptulajdonos:

SZATHMÁRY ZOLTÁN.

Kézírások, levelek, előfizetési pénzek Vigkedvő
Mihály-utca 15. sz. alá küldendők.

HIRDETÉSEKET ÁTVESZ A VÁROSI NYOMDA
MŰVÉZETŐI HIVATALA.

Irodalompartolás ?

A „Debreczeni Szemle“ számára írta: **Tóth Árpád.**

Ha jól meggondoljuk, mégis csak boldog egy ország ez a miénk! Itt könnyen és egyszerűen oldódnak meg a legbonyolultabb problémák is, mindenkinek van a zsebében egy kis penicilus-darab az Alexander Magnus kardjából, amelyekkel ama híres-neves gordiusi csomó egyszerűen kettévágódott s itt mindenki jónak is látja, ha a maga kiskésével bele-belemetél a problémák kúszaságaiba.

Kávéházi feketekávé-szeánszokon, meg délutáni emésztgetések borozgató csevegései közben kinek-kinek kinyílik a zsebében ez az ősi bicska, ez a mi magyar mindenhez hozzászólni kívánó hozzáértésünk s kedélyesen boncolunk, hadakozunk s bizony akárhányszor gyilkolunk is vele. És azt hisszük, hogy nagyszerű dolgot miveltünk, egyetemi tanáraink könyveket írnak erről, mondván, hogy a magyar faj rettenetesen fene nagy intelligenciáját mi sem bizonyítja jobban, mint ez a jellegzetes jelenség, hogy itt alulról-fölfelé és felülről-lefelé mindenki politizál, mindenkinek minden főbenjáró közdologról megvan a maga véleménye, az irodalomhoz és művészethez való konyitást kinek-kinek még pólyásbaba korában a kisujjába préselte a bölcsőnk körül bábáskodó saját külön nemzeti őrangyal. Nos, talán nem egészen így van a dolog s talán inkább azoknak van igazuk, akik úgy vélik, hogy az a legtöbb magyar intelligensnél konstatalható fentemlitett penicilus, ez a híres mindenhez való hozzáértésünk voltaképpen csak gyenge és dilleltáns pengécske, amivel bármilyen jellegzetes módon hegyezgetjük is a magunk probléma-zabszemecskéit, ettől ugyan nem hizik gömbölyüre haladásunk és fejlődésünk előrevágató paripája s nem lesz belőle hétvilágra csattogó patkóju dicsőség-tálto.

Ezuttal csak arról essék itt néhány szerény és vázlatos szó, hogy mily dilleltáns és káros dolog a mi ugynevezett társadalmi kulturéletünkben az, hogy nálunk például az irodalomhoz is mindenki „ért“. A gimnáziumi évekről megmaradt értesítők, melyek tanubizonyyságul szolgálnak arra nézve, hogy egy-egy uri ember annakidején jelesül vagy jól sajátította el a

retorika és poétika nemes tételeit, megannyi utlevélül szolgálnak a szabad hozzászólás kényelmes és fantasztikus berkeibe. Nagyközönségünk „irodalompártolás“-a abban merül ki, hogy irodalni témákat rángatnak elő s végig-gázolva rajtuk, mint megannyi szegény, meztelenre vetkőztetett Patroklos-tetem körül, vivják az achillesi hevű és sarku frázisok zajos, de dicstelen csatáját. A baj pedig ott van, hogy ezeket az irodalmi témákat a mi műveltnek tartott nagyközönségünk valójában nem is ismeri, az írókról, a művekről csak hallomás vagy hirlapi cikkek alapján mondogat nagyképu egyéni véleményeket s minduntalan átugrálja azt a Rubikont, amely a közönség érzés és tetszés után induló ítélkezési jogát a gondos és hozzáértő analízissel objektíve dolgozó, képzett szakember, a kritikus területétől elválasztja.

Pedig nagyon-nagyon meg kellene fontolnunk, hogy egy-egy szalonbeli vagy feketekávé melletti szócsatán már a dolog természeténél fogva sem lehet fontos és komoly irodalmi dolgok felől csak úgy könnyedén rendelkezni. És az sem elég, ha az ember végigbongészgeti a napilapok tárcarovatának legtöbbször könnyű pénzért íródott versikéit és novelláit. És egy pár divatos szindarab végig-gukkerezése se minden. Valaminthogy egy-egy irodalmi társaság felolvasó-estéinek szükségkényszerítette, szükös műsora sem az ugynevezett irodalom. Irodalmat igazándi módon pártolni, irodalmi dolgokban alapos előtanulmányok nélkül is helyes, ösztönszerű ítéletet mondani csak tömérdek olvasás után, a megjelenő fontosabb irodalmi művek tényleges és lelkiismeretes figyelemmel kíséréssel lehet. Ez a recept a világon a leg-egyszerűbb és legtermészetesebb: meg kell venni és el kell olvasni a könyveket és csak azután beszélgetni róluk, ha tetszik. Többet ér ez minden ábrándos filozófiával ránsütögetett nemzeti hozzáértésnél, ősmagyar józanésznél, jóizlésnél és a többinél. Ám tessék kisütni az Ady Endre kiskaliberűségét, de okosan és nem fölületes világhabeszeléssel, ahogy, sajnos, még ugynevezett „nagy íróink“ is teszik, akik az új irodalom tényleges ismerete nélkül hadarnak össze hetet-havat hazafiatlanságról, dekadenciáról, holnaposokról, tücsökről, hogárról. A

magyar irodalompartolás akkor volt igazán büszkeségre indító nemzeti jelességünk, mikor az írók műveit el is olvasta a közönség, de amíg megelégszünk egy bármilyen tiszteletre-méltó „Budapesti Hírlap” recenzióin keresztül közönségünkbe szivárgó felfogási módjával az irodalomnak, nem lehet jogunk „irodalomszeretet” fitogtatásával csacsiságokat fecsegnünk egymásnak nagykényelmesen és nagy felületesen az irodalom szent és nagy problémáiról.

G-DUR.

A „Debreczeni Szemle” számára írta: **Juhász Gyula.**

<i>Eltört hegedünek</i>	<i>Tünt szavak bűbája</i>
<i>Nehéz szavát venni,</i>	<i>Jálszik lört szívemmel, —</i>
<i>Eltünt reményünket</i>	<i>Árvaságom párja,</i>
<i>De nehéz jeledni.</i>	<i>Tavalyi tavasznak</i>
	<i>Asszonya, ne menj el!</i>
<i>Nem is a remény tart</i>	<i>Szépséged emléke</i>
<i>E letarlott tájon,</i>	<i>Ugy száll a szívemben,</i>
<i>Csak a multak kékjén</i>	<i>Mint dómok tömjéne</i>
<i>Mélázó sok álom!</i>	<i>Az alkonyi csendben!</i>

*Ó gyönyörű asszony
Tört madonnaképe,
Tömjén, hegedűszó,
Mely elvész az éjbe...*

Pia fraus.

A „Debreczeni Szemle” számára írta: **H. Nagy Jenő.**

Az öreg Bodonyi a délutáni gyorsvonattal vissza-érkezett Budapestről. A faluja állomásánál várta a kocsija, abba beleült s hazahajtatott a kuriájába. A lépcsőfeljáratnál a felesége fogadta.

— No, mi ujság? Hogy vannak Imréék?

Az öreg ur előbb azonban lepakolódzott, rágyujtott a pipájára s csak mikor már kinnt ültek a verandán, adta meg a választ.

— Jól vannak, hála Istennek. Nagyon jól vannak.

Az arca sugárzott az örömtől, boldogan, megelégedetten nézegetett körül s nagyokat fújt a pipájából. Ránézett a feleségére s hogy az nem kérdezősködött tovább, hát maga kezdte el.

— Sirnál örömdben, ha látnád őket. Ahogy azok szeretik egymást, annak csudájára járhatnak az emberek manapság. Csak a régi világban voltak ilyen házasságok, a mi korunkban, mai világban már üzlet a házasság is...

Az asszonynak két nagy könnycsepp pergett le az arcán. Boldogok? — kérdezte.

Bodonyi nem válaszolt azonnal. Nagy elfogódottságot érzett s szeretne volna mindazt az örömt most egyszerre elmondani, ami a fia boldogsága látára meleg, nagy, szerető apai szívét elfogta s amit egy hét óta, azóta, hogy a fiát meglátogatta, tartogatott a felesége számára.

De csak nem jött hang a torkára. Inkább sirni szeretett volna örömeiben, abban felolvadt volna minden érzése.

— Nem lehet azt így szóval elmondani, lelkem — mondta később. — Azt látni kell, ott kell lenni velük. Nem a szavak a fontosak, hanem ahogy mondják egymásnak. Milyen kedvesen, milyen boldogan. A szemük, hogy beszél, ha egymásra néznek s milyen szeretettel, milyen bensőséggel ölelik és csókolják meg egymást. A szobában, ahol vannak, minden olyan barátságos, olyan meleg, olyan jól érzi magát az ember. Imre a tenyerén hordja az asszonyt, figyelmes, kedves, áldozatkész s a felesége is maga a jóság. Szereti, imádja az urát. Egy bájos, édes, aranyos kis asszonyka. S ez a kölcsönös, nagy szeretet mindenben, mindenből meglátszik, az ember érzi, hogy igaz és őszinte, hogy a szívükből jön...

Nemsokára hozzátette:

— Hívtak, hogy látogasd meg őket te is. Mig szép idők járnak, fel is mehetnél hozzájuk egypár hétre. Eredj fel lelkem, hiszen nekünk most már ez a legnagyobb örömünk, legnagyobb boldogságunk!

Az asszony egy hét múlva el akart utazni. Mindene készen volt már, de hirtelen beállott az őszi esőzés. Gyenge, beteges asszony volt, az ura nem engedte el ilyen ködös, egészségtelen időben. Majd ha kiderül, hiszen lesz még szép idő. De hiába vártak rá. Az egyik októbertévi napon ugyan elállott az eső, de másnap megint hidegre fordult s leesett az első hó.

Bodonyi vigasztalta a feleségét:

— Hiszen nem késik a tavasz sem. Majd akkor felmegyünk!

A csendes, falusi nyugalom rájukszakadt. Majdnem mindig a fiukról, a kedves, jó Imréről beszélgettek, aki szüleit is annyira szerette és tisztelte. Becsületes, derék, okos fiu az Imre, lám, Isten áldása van a házasságán is.

Karácsonytájban egy rokonuk látogatta meg. A szomszéd faluban volt a birtoka.

— Nem akartam úgy átmenni a falun, hogy be ne jöjjenek. Fent voltam Pesten, meglátogattam Imrééket is. Nincs semmi bajuk, boldogan élnek, öröm rájuk nézni is...

Elmult a tél. Kezdett tavaszodni. Bodonyiék már tervezgették az utazást, mikor egy napon levél érkezett Edith-től, az Imre feleségétől.

Bodonyi felbontotta, olvasni kezdte nagy örömmel, de hirtelen elsötétült az arca, reszketett a kezében a levél.

A felesége aggódva sietett hozzá:

— Mi baj? — mit ír Edith?

Bodonyi nem felelt, csak átadta a levelet.

A levélben azt írta a menyük, hogy jöjjenek fel Pestre haladéktalanul. Nem tudja mi juthatott Imréhez, de az utóbbi időben egészen megváltozott. Ő hiába kérdi, nem mondja meg. Hátha a szüleinek elárulja. Azért jöjjenek mielőbb.

Harmadnapra megérkeztek Bodonyiék Budapestre. Imre hivatalából még nem jött haza, Edith volt egyedül a lakásban.

— Mi az? Mi történt? — kérdezték Bodonyiék. Edith leültette őket.

— Nem tudom. Valami egy hónapja kezdődött. Imre késő este jött haza s nagyon lever volt. Valami bánthatta, valami keserűség érthette, de nem mondta meg, hiába faggattam. Attól kezdve mindig ilyen volt. Figyelmes, előzékeny maradt, de a jókedvét elvesztette. Komolyan, szótlanul járt-kelt a szobában, ha idehaza volt, de mind gyakrabban kimaradozott. Szomorúan, kimeredt szemmel bámult maga elé s ha néha lopva hosszasan rám nézett, felugrott a helyéről, bement a szobájába és magára zárta az

ajtót. Ilyenkor lábujjhegyen az ajtóhoz lopódtam, a lélekzetemet is visszafojtva s hallottam az ajtón keresztül, hogy sir.

— De miért? Valami okának csak kell lenni? —
vágott közbe az öreg Bodonyi.

— Egyszer azt mondta, hogy a hivatalában volt valami baja. Nem egyezett a felfogása a főnökével. De ez nem igaz. Ebben a házban lakik Csathóné, az ura ugyanabban a hivatalban van, mint Imre. Ez a Csathó beszélt a feleségének, ő meg nekem, hogy Imre példás, kitűnő, megbízható hivatalnok. Hogy ott is mindnyájan szeretik. Hogy nemsokára elő is fogják léptetni, mert a főnök jobbkeze.

— Hát akkor miért?

— Ekkortájt találkoztam az utcán Szemzővel. Orvos. Médikus korában sokat udvarolt nekem. Egyideig még vetélytársak is voltak Imrével. Hozzám csatlakozott, elkísért, elbeszélgettünk. A bucsuzásnál kért, engedjem meg, hogy meglátogathasson. Nem tudtam, mit válaszoljak. Elutasítsam? Hiszen az apám meg az ő apja testi-lelki jóbarátok voltak, Szemző gyerekkori ismerősöm. Gondoltam, hiszen az egész csak udvariassági látogatás lesz, semmi más. S mint minden más ilyen esetben, azt mondtam neki, hogy igen, jöjjön el, Imrével szívesen fogjuk látni. Mikor eljött, maga is mondta, hogy a múlt emléke hozta fel. A látogatás után Imre kitört. Mintha valami megáradt folyó gátja szakadt volna el.

— Féltékeny lett?

— Azzal vádolt meg, hogy megcsalom Szemzővel. Hogy én is olyan könnyelmű, hitvány asszony vagyok, mint a többiek. Hogy most kiismert s nagyot csalódott bennem. Azóta rosszul bánt velem...

Az asszonyka megállott. Sápadt volt az arca, szomorú a két nagy szeme s az ajka szegletébe fájdalmas, szenvedő vonás húzódott.

Az ajtón hirtelen Imre lépett be. Nagyot nézett, mikor a szüleit meglátta, de azután szívélyesen ölelte meg őket.

— Mikor érkeztek? Miért ilyen váratlanul? Csak nincs valami baj?

Az öreg Bodonyi köhécselt és azt mondta, hogy nincs, csak már az ősz óta készülnek fel Budapestre. Hát most itt vannak.

Beszélgettek, majd a vacsorához ültek. Imrén tényleg látszott a változás. Komoly volt, ideges volt és nem lelte a helyét. Bodonyiék azonban nem hozták elő a dolgot.

A másnap vasárnapra esett és szép, langyos, tavaszeli nap volt. Az öreg Bodonyi sétálni hívta a fiát. Mikor kiértek a szabadba, az apa megállott, hosszasan a fia szemébe nézett és csendes, nyugodt hangon megkérdezte:

— Mi bajod Imre? Mért változtál meg?

A fiatal Bodonyi nagyot nézett.

— Én? Ugyan, kedves apám. Honnan veszi ezt?

— Edith irta. Mindent megirt.

— Edith? — kérdezte tágra nyílt szemmel Imre.

— Igen. Ezért jöttünk fel. Légy őszinte, mondd el.

Imre sokáig hallgatott. Azután szakadozva beszélt.

— Nem egyezik a természetünk, nem férünk össze. Én nem nézem el a hibákat, ő pedig tulságosan érzékeny...

— Nem így láttam a multkor.

— Hiszen akkor még a mézesheteket éltük.

Azóta lekopott ez a zománc a házasságunkról, most már látjuk az élet szürkéseit...

— Edith szeret. Még mindig nagyon szeret!

— Azért fogadja a régi udvarlóját!

— Hiszen az csak udvariassági látogatás volt.

Edith nem ilyen asszony, nem képes ilyesmikre...

— Hagyjuk el ezt a dolgot apám. Valami nagy kiábrándulást, csalódást, fásultságot érzek... Nem tudom, mit hoz a jövő...

Az öreg Bodonyi igyekezett a lelkére beszélni a fiának. Azt mondta, hogy ilyen kicsinyes okok ne zavarják meg a házasságát. Felejtse el, essen tul rajta. Ne engedje, hogy az ellentétek kiélesedjenek. Tekintsen az öreg szüleiére, akiknek a legnagyobb örömük az volt, hogy gyönyörködtek a fiuk boldogságában...

Azalatt az egy hét alatt, míg ott voltak, igyekezett is az öreg a fiatalokat összeharagolni. De mikor hazautaztak, Imre nagy haraggal támad a feleségére.

— Hát leveleket írogatsz a hátam megett! Hát árulkodsz rám?

Ettől kezdve teljesen felfordult a békesség. Az asszonyka eleinte sokat türt, sokat szenvedett, de aztán ő is megelégtelte a dolgot. Mikor belátta, hogy a régi boldogságuk sohasem fog már visszatérni, mikor megtudta, hogy Imre szenvedélyes kártyás lett, hogy kávéházban mulat reggelig korhely cimborákkal, céda nőkkel, mikor érezte, hogy szerelme Imre iránt már kihűlt, összepakolt, otthagya az urát s hazament a szüleihez.

Imre egy ideig egyedül maradt. Azután szabadságot vett és leutazott ő is a szüleihez. Gyönyörű, szelid napsugaras őszi idők jártak. Egy nagy kert tartozott az udvarhoz. Itt járt-kelt Imre szinte egész nap. Egyedül, szótlanul, magábaroskadva. Alig beszélt a szüleiével is.

Szeptember végén beállott az esős időszak, köd ülte meg az egész tájékat. Imre beszorult a szobába, s egyszerre csak köhögni kezdett. Szárazon köhögött és sipolt a melle. Láz ütött ki rajta, ágynak esett.

A szülei orvosért akartak küldeni. Imre nem engedte. Nem sokáig tart, — mondta.

De a láza egyre növekedett, az arca beesett, az egész teste lesóványodott. Nagyon rosszul volt.

Az ágyhoz hívta a szüleit. Az anyját leültette az ágy szélére s megfogta a kezét. A kidülledt, fénytelen szemét a szoba mennyezetére meresztette, a melle zihált és az egyes szavakat szinte lihegve mondta:

— Ne ijedjenek meg... de úgy érzem, hogy nem érem meg a reggelt... Nem tudnék addig meghalni, amíg el nem mondom... amíg meg nem magyarázom... Mert nem voltam rossz ember, azért kell hát megmondanom, hogy én ezt tudtam, hogy így lesz... A télen mondta egy orvos, hogy tüdőbajos vagyok, hogy huzhatom egy ideig, de menthetetlen vagyok... Azért tettem, ami történt... Hogy Edith elhidegüljön, hogy ne gyászoljon, hogy lehessen még mással is boldog, hiszen fiatal... Hogy ne kísértse, ne akadályozza az emlékem, hogy ne sirassa azt...

Az Isten az emberi lélek titkait mindenkinek az arcára írta, de csak némelyeket ajándékozott meg a leolvasás tudományával.

*

Minden nehéz, mit földön viselnünk kell, csupán egy könnyű: a szemfedőnk fátyola, — de ezt már nem érezzük.

Egy régi debreczeni grófnőről.

— Emlékeimből. —

A Debreczeni Szemle számára írta: **Horváth Janka.**

Mint a zsörtölődő, kellemetlen asszony férje mindenütt talál gyönyörűséget, csak épen otthon nem, — úgy volt a magyar nemzet az ötvenes s még a hatvanas években is. Az elnyomatástól megbénult tehetlenségében mindent a külföldről remélt, és hitt a legeszevesettebb kombinációkban, nagy nyomoruságából hogy segíti ki a török, francia, angol, amerikai s Isten tudja kiminden. A nép még a segítségünkre siető ázsiai magyarokat is várta, és sajátosságosan érdekesek voltak azok a Csaba monda körből s a török háborúk emlékeiből kombinált hírek, melyek a nép között szájról-szájra jártak.

A külföldről hazatérő embereket érdeklődéssel vették körül. Ezekben az években kevesen utaztak külföldre. Utlevél kellett, s azt nehéz volt kapni, a közlekedés rossz és drága volt : kivált Erdélyben, hol még a hatvanas években hirt se volt a vasutnak, aztán valami nagy pénzbőség se volt az ezer bajjal küzdő országban.

Erdély legismertebb külföldre utazó alakja Róza grófnő volt, — így nevezte őt mindenki. Jó barátnője volt gróf Károlyi Györgynének s minden évben meglátogatta őt Párisban vagy Svájcban, ismerte az összes nevezetesebb száműzötteket, művelt, eszes asszony volt és lelkes honleány. Első férje, gróf Mikes Kelemen, mint honvédeztredes esett el Szeben ostrománál; második férjétől különválva élt. Hogy az osztrák kormány gyanus szemmel nézte s gyakran megnehezítette utazásait, az idehaza csak emelte népszerűségét, mint érdekességét az, hogy egyik megtámadott részese volt az utolsó fiuleány pórnek.

Fiuleány pör. Ez talán magyarázatot kíván ma, amikor már kevesen ismerik az ősrégi, már megszüntetett székely törvényeket. A székely birtokosnak ha nem volt fia, a leánya fiuleány címen örökölte különben csak férfiágra szálló birtokát és előnevét is, csak akkor, ha leánya sem volt, örökölték férfitörökönai. Ha az egész család kihalt, örökölték a szomszédok; a kincstár soha, mert fegyverrel foglalt s nem adományozott birtok volt.

Róza grófnő atyja, Mikó Miklós gróf, mint ősszékely család ivadéka, hét növendék leányára hagyta négy falu, hét kastély és roppant erdőségekből álló birtokát, de a távoli rokon, Mikó Imre gróf pörrel támadta meg a hagyatékot, azon az alapon, hogy a Mikó grófok birtoka nem székely birtok, hanem királyi adomány. Több, mint negyven évig folyt a pör s Mikó Imre gróf egyetlen fiának halála s Róza grófnő anyagi tönkrementése után egyezséggel végződött.

Az erdélyi közönség e pörben is a Róza grófnő pártján állott, szemben Mikó Imre gróffal, kit akkor még gyakran neveztek muszkavezetőnek, arra célozva, hogy aláírta az oroszokat behívó okmányt.

Kolozsvárt Róza grófnő nagy hatalom és órákulum volt, csak úgy lesték politikai kijelentéseit, annál is inkább, mert külföldről gyakran jöttek nagy urak, nevezetes emberek látogatására. Ezek közül kiváló érdeklődést keltett, közvetlen a francia-olasz hadjárat előtt, egy csinos, művelt ember, ki pár hétig maradt Erdélyben s mint Monsieur Lelant, a francia császár magántitkárát mutatta be Róza grófnő.

Ahol csak megfordult, mindenütt kitüntető szí-
vességgel látták Monsieur Lelant, s mindenütt beszél-
ték, hogy politikai kiküldetése van magától Napoleon

császártól. Azt láttam, hogy Monsieur Lelant jól mulatott s igen kellemesen érezte magát az öt ünneplő társaságban, de nem hiszem, hogy komoly kijelentéseket tett, legfeljebb, ha orákulumszerű biztatásokat mondott, és megfigyelte a hangulatot, amely pár hónap múlva tömegesen vitte a magyar ifjúságot Garibaldi zászlója alá.

A garibaldistákkal megszorodván a külföldön levő magyarok száma, Róza grófnő még több levelet és üzenetet vitt és hozott és meg kell adni, hogy ügyessége a rendőrség kutató szemeit kikerülte és diszkréciója páratlan volt. Sok remény és készülődés közt igen kellemetlenül lepte meg a külföldben reménykedő magyar hazafiakat a villafrancai békekötés, hol még említés se történt Magyarországról és alkotmányáról.

Mind többen kezdték hangoztatni, hogy idegen népek segítségével való bizakodás helyett, jó lesz magunknak bajaink orvoslása után látni, de azért a nemzet nagy része előtt még mindig népszerű maradt a külföldre reménykedés, aminek legfeltűnőbb bizonyossága, hogy az első újabb alkotmányos próbálkozásnál alig volt megye, hol a megyei bizottmányba be nem választották Napoleon császárt és Garibaldit. Furcsa, naiv dolog volt így egy sorba helyezni e két híres embert.

Erdélyben teljesen lehangolt minden reménykedést a külföldi segítségbe a porosz-osztrák háború azon híre, hogy a külföldi magyar légio Románia felől román segítséggel fogja megtámadni az osztrákokat. Erdélyben még nagyon is eleven volt a 48—49. évek borzalmas eseményeinek emlékezete. A Romániából való betörést az erdélyi románok saját érdekében fogják magyarázni s a közöttük lakó magyar birtokosság — legalább ideig-óráig — ugyanazon borzalmasságoknak lesz kiszolgáltatva. Ilyen áron nem kell külföldi segítség, — mondták az erdélyiek. Nemcsak nem óhajtották, hanem rettegtek tőle.

Ez is egyik oka volt, hogy az alkotmány helyreállításakor Erdélyben alig volt ellenzék, három tiszta székely megye kivételével, Deák-párti lett az egész értelmiség.

Róza grófnőnek is lejárt a szereplése. A hetvenes évek elején könyes szemekkel panaszolta nekem, hogy Kolozsvárt már senki se hallgat rá, nincsenek kegyelettel se irányában, ő már senki a kolozsvári társadalomban.

El is költözködött onnan. Debreczenbe telepedett, hol — bár anyagilag tönkre volt jutva, — esze és erélye fellépése által nagy tekintélyt szerzett magának és egész haláláig nagy hatással volt a debreceni társadalomra Mikó Róza grófnő.

Amit nagyon drágán vásároltál, rendszerint még rosszul is használod fel, mert szeretet nélkül és kellenlen emlékekkel teszed, — így hát kettős károd van belőle.

Aki meglátta valakinek ideálját, annak kérelhetetlen birájává és egyuttal rossz lelkiismeretévé válik.

„És bocsásd meg az igényeimet“ — így kell az emberekhez imádkozni.

Tizenkét apostol között egynek mindig keménynek kell lennie, mint a kőszikla, hogy rája lehessen építeni az egyházat.

RÓZSAFA.

A „Debreczeni Szemle“ számára írta: NII.

*Ugy sápad bennem a sok régi emlék,
Mint pázsitos gyepszálon lankadó
Halavány, késő, őszi violák.
Valami unszol titkon s én már mennék
Hervadt virágok illata nyomát
Keresni régjárt, mohós utakon...
De csendes szóval szívem visszavon
Piros mosolyú, lombos rózsafámhoz...*

*Nyíló virágom nem volt soha nekem,
Csak sok-sok lankadt őszi violám,
Mely a lelkemről sápadozva pergett.
És tört szíromból tört dalokat téptem,
Temetni vélők céltalan szerelmek,
Rajongó vágyak álomillatát...
A szívemből kisarjadt rózsafát,
A hajlós szárút, akkor meg se láttam.*

*Őszi violák lelke fogpatartott
És megült bennem fájo illata.
De nőtt a szívem karsu rózsafája,
Nőtt észrevétlen... Ágat, lombot hajtott.
Ezer bimbóját ontotta virágba
S mint illatos tavaszi fergeteg,
A boldogságtól ittas lelkemet
Piros mosollyal dúsan teleszórja...*

A Vörös-Kereszt egylet bálja Debreczenben.

— Domahidyné Perényi bárónő védnöknő. —

Valamikor, nem is olyan régen, mikor még a hangulataiban sokkal intimusabbnak látszó, zsurjellegű, tarka műsorú hangversenyekkel, jótékony célok szolgálatában álló virág-, szivarka-, pezsgő stb. kínálgatásokkal elmésen összekombinált, báli dreszt nem követelő estélyek, nem voltak olyan népszerűek, mint az utóbbi időkben, sok bált láttak lezajlani a restaurálásra, átalakításokra megérett debreczeni Bika-szálloda disztermének vénhedt falai.

Két évtizede lehet annak, hogy kezdett rossz világ járni a bálókra. Szomorú stádiumnak, a kora vénség gyöngeségének, kimerültségének kétségtelen tünetei mutatkoztak a későbbi bálókra. A fürgeség, rugékonyság, fiatalos lendület, jó kedv mintha elveszett volna belőle. A férfi-világ hangulata pedig valósággal megecetesedett. Még ha volt is közönsége valamely bálnak, a fiatal urak csoportokba verődve olyan ásitozásokat vittek véghez, mintha a Nobel-díj lett volna kitűzve arra a célra, hogy az nyeri meg, aki a legnagyobb rekordot éri el a legtöbbszor és legjobban kitátott szájak mezején. Így kezdtek azután lazulni a bálak méreteinek eresztékei is, mignem sorvadásba jutott a bál, mint olyan. A lapok el is parentáltak, mint például a népszínművet a színíráshoz, a b. u. é. k.-ás névjegyeket a postai forgalomban, a klakkot a báli szentháromságból s a pödrött bajuszt a férfiúi orrok alatt.

*

Debreczenben még sokan emlékezhetnek a Vörös-Kereszt egylet egykori fényes báljaira. Az utóbbi években azonban már csak a hírlapi tudósítások jóakaratu füllentéseiben éltek eme bálók sikerei. Sok

minden, a mulatozásainkban is kényuraskodó divattól távolabb eső más körülmények miatt, bizony gyengén sikerültek a Vörös-Kereszt egylet báljai az utolsó évtizedben.

Szerdán éjjel azután Karneval herceg alvó phönix madara újra éledt s a Vörös-Kereszt egylet bálja ismét régi fényében ragyogott. Azzal a fiatalos lendülettel, kedvek teljességével, élnivágyó rugékonysággal, amelyet egy ujjászületett madártól jogosan várhat minden jóra való ember.

*

A régi nagy bálak megújódását örömmel regisztráljuk. A heti krónikás azonban nem hallgathatja el, hogy eme megújodási processzus előkészítő nagy munkája mindenekfelett egy bájos főúri nőnek, Domahidy Elemérné Perényi Heléne bárónőnek, a bál védnöknőjének köszönhető. És itt, eme sablonos kijelentés után megnyugtatja a tollat egy futó pillanatra a krónikáiról...

*

Csodálatos dolog az a lelki műveltség! Ugy születik az az emberrel, ringatták legyen bölcsőjét bárhol, márványoszlopos palotában, vagy nádastetejű viskóban. De kifejlődéséhez természetesen levegő kell ennek a mimóza virágnak s jobban kedvez neki a napsugaras tájék, felhőtelen, viharmentes idő. Szóval az élet kedvezőbb körülményei. De azért, amint a rozsdá nem fogja az aranyat, a megművelt lélek a legalacsonyabb sorban sem tagadja meg magát...

Előre bocsájtottuk ezt s így senki sem kételkedhetik a mi demokratikus felfogásainkban, kijelentéseink őszinteségében, mikor leszögezzük ide ama véleményünket, hogy Domahidyné Perényi Heléne, akinek e hétre esett általánosabban való bemutatkozása a debreczeni közönség előtt s akit voltaképpen csak ezen a bálon ismert meg valójában a mi előkelő társadalmunk, a mi szemünkben igazán csak történetesen bárónő és főispánné.

A mi szempontunkat tekintve igazán jobban szeretnénk, ha egyik sem volna s úgy irhatnánk róla bemutatkozása után. Mert akkor is csak azt írunk róla, amit mint főispánnéról és bárónéról írunk. Másképpen nem tehetvén.

*

Csodálatos, de úgy van, hogy ezen a bálon minden dolog a védnöknő urasszony személye körül fordult meg. És pedig anélkül, hogy ő akarta volna. Sokadmagával, asszonyokkal, férfiakkal volt együtt mindig és mégis kivált. És amit tett, amit mondott, amit nézett, az beszéd tárgyát képezte a parketten, a páholyokban a foyerekben, az étteremben, mindenütt.

És mindenki igazolta a másik embertársa előtt, hogy miért van ott a bálon és megértettük, hogy miért van zsufolásig tele a terem, hogy végre egy évtized után miért sikerült igazán nagyon fényesen a Vörös-Kereszt egylet bálja.

Nemkülönben sokan gondoskodtak arról, hogy mi is az a lelki-szellemi előkelőség, amely nem ismer bántót az ugynevezett leereszkedésben, fagyasztót a nyájaskodásban, erőltetett a szívélyességben.

Bámulatosan egyszerű kellem, bájoság jellemzi a bárónőt, régi nagyasszonyokra emlékeztető szíveség, affektáltság nélkül való fölényesség, szinte művészileg kifinomodott tapintat, érzék. De jól esett ott látnunk magunk közt az utóbbi időben a kulturális haladás felé nagy lendületet vett debreczeni társadalom élén, ezt a finom főúri asszonyt, Akil

örömmel üdvözöltek a lelkiműveltség tekintetében hozzá hasonlók s akinek első bemutatkozásán tanulhattak azok, akikre e téren rájuk fér egy kis tanulás. Mert hogy olyanok legyenek, ahhoz nem feltétlenül kell sem főispánnénak, sem bárónőnek lenniök. Mint ahogy Domahidyné Perényi bárónő, hiszünk épen ilyen artisztikusan előkelő asszony lenne, ha történetesen nem is e néven jegyezték volna be az anyakönyv születési és házassági rovataiba.

És mi mindezeket ugyanakkor is elmondtuk volna ő róla.

*

A bárónő védnöktársa, — tekintettel a katonai jellegű Vöröskereszt-egylet háborus időkben tett és teendő szolgálataira, — Patzák Kálmán dandárparancsnokoló tábornok volt, ez az utolsó izéig testtel, lélekkel katona, kinek daliás alakján plasztikusan feszült a diszkabát, aki együtt a minden fegyvernembeli tiszt karok illusztris képviselőivel, nagyban emelte a bál előkelő tónusát. A polgárság és katonaság közti jóviszonyt illusztrálta, hogy az első francia négyest, melyet 100 pár táncolt két coloneban, Bay Bertalan huszárkapitány és Pintér Géza gazdász együtt rendezték, míg a második quadrille rendezésében Bészler János főhadnagy és dr. Ozory István rendőrkapitány buzgolkodtak.

A terem izléssel, előkelő választékossággal volt kidekorálva katonai felszerelésekből, fenyő-, pálma-gruppok között pompás, baldachinos páholyokkal. Művészi finomságokat tapasztaltunk a vöröskeresztes női táncrendeken, női és férfi rendezői jelvényeken. És képzeljük el, hogy minden villamos fényben uszott s hogy hamisíthatlan jókedv zajos megnyilatkozásaitól voltak visszhangosak a falak.

Az emelvényes páholyban középen Domahidyné Perényi Heléne bárónő fogadta a tisztelgőket régi udvarházak nagyasszonyaira emlékeztető szivességgel, szavak keresése nélküli őszinteséggel.

Fehér selyem ruhája volt türkizkék bársony uszályal, nyusztprémme, arany aplikációval, gyöngy-sorral díszítve. Fejéke ugyanolyan, stilszerű volt. Főuri izlésre vallott a báli ruha s csodás összhangban állott a bárónő szeretetreméltóan bájos egyéniségével. Kézicsokra hófehér rózsákból volt fűzve.

*

A bálon megjelent hölgyek is mindannyian kifejezetten báli ruhákat mutattak be s szép kis vagyont képviselt a sok asszonyruha. Akiét lehetett, feljegyeztük, szíves készséggel teljesítvén a nem könnyű és nagyon háládatlan feladatot. Hogy nem teljes a feljegyzésünk, nem mi vagyunk okai s a gátló körülmények közt ott szerepel elsőben is a terem zsufolt-sága.

Ime a névsor:

Aufrecht Vilmosné (fehér selyem), Árvay Béláné, Bay Bertalanné (fekete selyem jette gyöngydisz), dr. Balkányi Edéné (almazöld duchesse, csipkedisszel), dr. Bruckner Ernőné (cseresznyeörös selyem, gyöngyhuzat, aranyzsinór), Bánó Lehelné (halvány rózsaszín, színes aranyhimzés), Benedek Lajosné (rózsaszín selyem, fekete áthuzat), dr. Baltazár Dezsőné, Baróthy Béláné, Bosznay Istvánné, Briebrecher Gyuláné, Beke Lászlóné, dr. Balkányi Miklósné, Bodó Pálné, Czébel Gyuláné (fekete marquissette, gazdag himzéssel), dr. Czako Zsigmondné (lila brokát selyem, aranydisz), Csanak Józsefné (fekete bársony, csipkedisz), Csanak Jánosné (feketeselyem, gyöngy áthuzattal), dr. Csikos Sándorné (fekete bársony, fehér csipke), Csánky Viktorné (szintjátzó selyem), Czitó Károlyné,

Cseley Gyuláné, dr. Czegléd Mihályné, dr. Dóczy Emilné (világoskék selyem, sárga crépe de Chine, fehér csipke), Ernst Vilmosné (heliothrop selyem, himezve), Endre Ivánné, Fürst Ödönné (ecrü csipke ruha), Fisch Lajosné (rózsaszín selyem, csipke áthuzat), Fráter Erzs (fehér selyem, csipke áthuzat, prém szegély), Flóhr Jánosné, Fried Samuné, báró Fiáthné, Gara Alajosné (rózsaszín selyem, fekete szegés, gyöngydisz), Grósz Nagy Ferencné (feketeselyem), Gyuresán Ferencné (rózsaszín selyem, fekete csipke áthuzat, arany-gyöngydisz), Grósz Dánielné, Géresi Kálmánné, dr. Haendel Vilmosné (almazöld moirée selyem, sötétebb árnyalatu bársonyszegés, brüsszeli csipke, rózsaszín rózsza, zöld szalagu fejdiz), Hadházy Gézáné (világoskék, tülláthuzat), Havas Gáborné (kék és rózsaszín marquissette, gyöngydisz), Heves Gyuláné (világos sárga selyem, brüsszeli csipke), Hódy Béláné (világoskék selyem); Huzly Louise, Horváth Bálintné, Jánossy Miklósné (rózsaszín selyem, fehér csipke, ezüst disz), Jármy Andorné, Kaszanyitzky Andorné (kék rózsaszínnel, csipke- és aranydisz), Kaszanyitzky Endréné (fekete selyem, gyöngydisz), Koszorus őrnagyné (fekete selyem), Komlóssy Dezsőné (fekete bársony), Kolbenhayer Kálmánné (sárga, fekete áthuzattal), dr. Kőrösi Kálmánné (rózsaszín selyem, fekete csipke áthuzat), özv. Kuczik Istvánné (világos zöld selyem, fekete csipke áthuzat), Gyarmathy Istvánné (sötétkék selyem, fekete csipke áthuzat), Krasznay Gáborné (Kisujszállás. Fekete bársony, fehér moll-csipkedisz), Kuntze Gusztávné (sárga, fekete bársony szegés, gyöngyhuzattal, stilszerű szalagos fejké), Killer Edéné (fekete selyem, csipkével), Koncsék Gézáné (sárga selyem, kék tüll), Kelemen Ernőné, Kovássy Kálmánné, Koszorus Ferencné, Koszorus Kálmánné, dr. Khoór Dezsőné, dr. Láng Sándorné (világoskék selyem), Liskay Árpádné (fehér meszalin selyem, nehéz csipke himzéssel), dr. Löfkovics Mártonné (almazöld selyem), Lestyán Adorjáné (fekete nehéz selyem duchesse, bársony, csipke), Lukács Béláné (charmeuse kék, duchesse, csipke), Lederer Ferencné (ujpiros brokát selyem, antik aranydisz), dr. Liszt Nándorné, Ludány Lászlóné, dr. Magoss Györgyné (zöld selyem, fekete csipke áthuzattal), Márk Endréné (sötétkék selyem), Mayer Jenőné (kék selyem, krepp huzat, gyöngydisz), dr. Moskovics Miksáné (kék selyem, gyöngydisz), Maeisels Vilmosné (cseresznyeörös brokát, aranydisz), Matolay Gáborné, Mirkay Árpádné, Müller Ferencné, Medgyaszay Miklósné, Minger Béláné (sárga selyem, rózsaszín áthuzat, fehér csipke, hermelin prémuszály), Neubauer Sándorné (sárga selyem, fekete gyöngydisz), Nedetzky Ferencné (rózsaszín crépe de Chine, hermelinnel és aplikáció), Nagy Sándorné századosné (ujvörös, krém csipkedisz), dr. Nyíry Ernőné (sárga selyem, színes aranyhimzés), özv. Nagy Lászlóné (fehér grenadine, csipkedisz), Nánássy Lajosné, dr. Nagy Lajosné, dr. Ozory Istvánné, báró Perényi Péterné (rózsaszín selyem, arany áttörés, cobolyprém), Porubszky Jenőné (világoskék, fekete gyógyáthuzat), dr. Petzkó Ernőné, Perczel Dénesné, Prihradny Henrikné, Rásó Istvánné (sárga selyem, aranydiszítés), Rottler Béláné (lila bársony, lila marquissette áthuzat, csipkedisz), Rosinger Józsefné (fehér selyem, aranyhimzés), özvegy Revitzky Józsefné (fekete selyem, fehér csipkedisz és gyöngy), Rickl Antalné (szürkés-kék selyem), Ruttkay Ferencné, Rosenfeld Salamonné, Sass Béláné (uj lila vörös selyem, gyöngyökkel), Somossy Lászlóné (fekete selyem, csipke áthuzattal), Szabó Miklósné

(buzakék selyem, ezüst csipkével), dr. Soltz Elemérné (fehér selyem, fekete gyöngyhuzat), dr. Strelinger Győzőné (rózsaszín, szürke csipke áthuzat), Székely Albertné (sárga selyem, fekete gyöngyhuzat), báró Schönberger Brunóné (bordó selyem, fekete csipke-disz), Szikszay Szabó Lászlóné (fehér selyem, bordó áthuzat), Szutor Ferencné (türkizkék selyem, antik disz), Szávay Gyuláné (fekete selyem, gyöngydisz), dr. Sámy Lászlóné, Szabó Lajosné, Szalay Józsefné, Sipos Miklósné, özv. Szabó Kálmánné, Sárdy Tiborné, Szögyény Jánosné, Tóth Aurélné (krém selyem, lila tüllhuzattal), Tóby Istvánné (fekete bársony, brüsszeli csipke), Tóth Béláné (rózsaszín selyem, csipke, fekete prém), Ternovszky Lajosné (fekete selyem, fehér csipke), Tóth Istvánné (fehér brokátselyem, gyöngyáthuzattal), Than Gyuláné (fekete selyem, fehér csipke, fekete gyöngy), dr. Tüdös Jánosné (halvány sárga selyem, antik csipke, aranydisz), Tihanyi Józsefné, dr. Tervei Tamásné, Ungváry Józsefné (fekete selyem), Uhlarik Béláné, Ujhelyi Andrásné, Ujhelyi Tamásné, dr. Varga Lajosné (fehér selyem, tűzpiros áthuzat), Vecsey Zoltánné (lila selyem, gyönggyel és csipkével), Verlin Sándorné (ivoir, fekete áthuzat), gróf Waldeck Frigyesné, báró Wangenheim Gyuláné.

Ott voltak továbbá: Balkányi Lili, Baróthy Margit, Bay Gabi, Beke nővérek, Csanak Manczi, Csikos Antika és Margit, Ernst Klári, Fischer Irma, Gyarmathy Mariska, Géressy Erzsike, Horváth Magda, Hutiray Etta, Jármay Margit, Kálmánchey Kató, Killer Margit és Emma, Koszorus Aranka, Kemény Gizi, Kölcsey Boriska, Kuczik Mancsi, Komlóssy Margit, Khor Evelin, Kolbenhayer Margit, gróf Klebersberg Erna, Latinovics Olga, Liszt Nándin, Magoss nővérek, Müller Kornélia, Miklóssy Ágnes, Medgyaszay Ilus, Milocker Anna, Nánássy Ilus, Ozory Vilma, Perczel Etta, Rosenfeld Erzsé, Rickl Iluci, Rickl Pirokska, Szalay Mártha, Szabó Lolli, Szabó Margit, Szabó Anikó, Szabó Kata, Schönfeld Olga, Sárközy Adrien, báró Schönberger Alice, Simonffy Lona, Székely Mici, Szunyogh Margit, Somossy Kató, Than Ilus és Margit, Tóth Erzsike, Ujhelyi Margit, Uhlarik Mancsi, Ujfalussy Vera, Ungváry Mancsi, Zádor Ila, Zivuska Irén és Margit.

Ott voltak előkelőségeink közül: Domahidy Elemér főispán, gróf Dégenfeld József, Márk Endre és Lestyán Adorján udvari tanácsosok, Zádor Lajos kir. tanácsos, Kovács József polgármester, Kovács Gyula alispán, Rottler Béla, Czobel Gusztáv, Olchváry Zoltán, Kolbenhayer Kálmán, Matolay Gábor kir. táblabírák, dr. Keserü Lajos főügyész helyettes. Katonai részről: Schönberger Brunó báró huszárezredes, Czító ezredes, Nagy Gábor csendőrezredes, Perczel Dénes alezredes, mentelepí parancsnok stb.

*

Ha megemlítjük, hogy a zenét a bálon az országos hírvélművész karmester: Bachó István személyes vezetése alatt a budapesti honvéd zenekar szolgáltatta, az igazi tánemuзикát pedig a mi Magyar Imrénk fáradhatlan gárdája s ha feljegyezzük, hogy a debreceni művésziesse finomodott ipart dicsérte Janátka Alajos régi, jóhírű műkertészünk izléses elrendezése, s hogy a remek bali toilletlek nagyrésze a Molnár Ferenc, a Bosznay, a Róth Lipót, Ring Mari divat-müterméiből került ki, beszámoltunk mindennel.

A HÉT ESEMÉNYEI.

HÓ

A „Debreczeni Szemle számára“ írta: Pásztor Árpád.

*Ringva, lengve nagy pihékben,
Álmodozva lágy fehéren,
Nyargal és őszl eltakarva,
A mezőkre, az avarra,
Az erdőkre, pusztaságra,
Mint a felejlésnek árnya,
A szívemben... Fönn a légyben,
Halk zenével, lágy fehéren...
Tompán... Szinte hallható —*

Húll a hó.

*Körültem semmi... Semmi.
Valami készit menni... Menni.
Ösmerellen temelőkön,
Fehérlő nagy hőmezőkön,
Uttalan útak keresve
A csillámló végtelenbe.
...Pedig halkan, egyre esve,
Minden léptet eltemelve;
Tompán. — Szinte hallható —
Húll a hó.*

*

);(Csak előre. A gyáriparosok országos szövetségének debreczeni fiókja egyre több jelét adja igazán példátnyújtó agitálásának. Dr. Hegedüs Loránt országos képviselő, a Ház pénzügyi bizottságának zseniális előadója, e héten itt járván Debreczenben, nagy őszinteséggel nyilatkoztatta ki ezt a Szánthó Győző helyi szövetségi elnök vezetése alatt lezajlott felolvasó ülésen. Jól esett hallanunk Debreczen dicséretét ilyen oldalról. Végre egyszer már nemcsak a kolbászáról, cseréppipájáról, kövér disznóiról emlékeznek meg elismerőleg a basa halmán tul élők.

*

(!) A hipnózis áldozatai. Csak most értjük meg a régi boszorkányokat megégető kort és már többé nem csodálkozunk azon, hogy a régi boszorkányperek vértörvényszékeinek akadtak olyan vádlottjai, akik hitet tettek boszorkányi mivoltukra s maguk szolgáltatták ki hiszterikus lelküket, testüket a máglyahalálnak. Ama sok rejtély közt, melyet még nem tudott megvilágítani a tudomány, immáron tisztában vagyunk a hipnózissal, a szuggesszió nem régen még csodába illő hatásaival. Ime a héten két debreceni ember lett újkori boszorkánnyá, beleőrülve a hipnotizálás csodaszerűségébe. Egyszerű, közönséges lelkek vallják boszorkány mivoltukat, sulytalan agyvelejük belelágylván a mohón magukba szedett, de meg nem emésztett tudományokba. Amerikából küldik a *tanfolyamoknak* elkeresztelt füzeteket, melyekkel a hipnotizálásra akarják kitanítani azokat, akiknek van 50—60 koronájuk s rémségesen nagy ambíciójuk támad a hipnotizálásra. És hírlapjaink hirdetési rovataikban ajánlják e füzeteket, aminthogy nem is tehetnek másképen, miután a belügyminisztérium, mely pedig a mérges tartalmu orvosságok kiadását orvosi recept nélkül megtiltja a gyógytáraknak, ezeket a szintén mérgező hatásu iratokat eddig legalább még, — nem tiltotta ki. De reméljük, ezek után meg fogja cselekedni.

= **Boros Annus.** Egy leány-karrierről léssen itten szó, egy intellektuális előnyökkel gazdagon megajándékozott urleány új tisztségéről. A debreceni zsidónőegylet leányai ugyanis gondoltak egyet s az eddig csupán a mamák által dirigált nőegylet kebelében fennálló leányegyesület jövődjének önálló mesgyét mértek ki, hogy a 35-től legfeljebb 37. számig terjedő apró cipőcskék sarkaival új nyomokat tapossanak a szellemi előhaladás országútján, a mi ilyen törekvésekre nagyon is megérett városunkban. Önálló tisztkart választottak s oda választották az elnöki székbe egy nagyon okos, művészileg művelt leányt, Boros Annuskát. Alelnök lett Balkányi Lili és Falk Ottilia, pénztáros Burger Erzsike, mindhárman méltó munkatársai a jól választott elnöknek.

*

(*) **Győzött a magyar tornász** csapat Londonban. És felkerült a diadalt jelző oszlopra a piros-fehér-zöld színeket viselő nemzeti lobogó. Bizony, nem a fekete-sárga, amely színek alatt szeretnek ismerni bennünket Magyarország sokszor és sokat elszántott határain túl. És akik még most sem ismerik el hazánk önállóságát, azok legalább belátják, hogy rugni még tudunk, ha valaki szembe száll velünk.

*

+ **Öntött házak.** Edisonnak egy hatalmas találmányáról mond a hír csodás regéket. Ezentul öntik majd a házakat, mint a salátát. Kész vasvázak hézagait kitöltik valami titokzatos anyaggal, amely rövid idő alatt keményebbre merevedik, mint a kő vagy a vas. Egy-két nap alatt felépülhet akár mekkora ház. S nincs többé tűzveszedelem. A víz el nem moshatja a házainkat, földrengés romba nem döntheti. Olcsón, gyorsan, kényelmesen épülhetnek majd a házak, s alig kell rájuk fentartási költség. Ez persze azt jelenti, hogy a házakat egyre-másra fogják építeni. Minden harmadik ember háziúr lesz. És olcsók lesznek a lakások, szörnyű mód olcsók. Félig ingyen fogjuk kapni. S olcsóbb lesz ezen a téren minden egyéb is. A korcsma is olcsóbb lesz és a kávéház, a ruha is és az ipari cikk, a színház is, a vigalom. Persze, hiszen azok az emberek is tiszszerte kisebb béreket fognak fizetni. Az ipari cikkek olcsósága természetesen a gabonát is olcsóvá teszi és a gazdagság minden terményét. Olyan olcsóság lesz majdan, amilyen nagy most a drágaság. Egyszerűen fölvet bennünket a pénz. Azaz, hogy talán mégse. Ha olcsó lesz a lakás, akkor egy-két szobával többen fogunk lakni. Mert bolond volna, aki két lyukban huzza össze magát, holott négyszobás lakásra is telik neki. De négy szobába aztán butor is csak kell. És e négyszobás lakáshoz szebb butor dukál, mint a kétszobáshoz. A szép butorhoz persze cseléd is kell vagy kettő. A cseléd bért kér és eszik is. Kétannyit kell főzni a konyhában. Ezért aztán a szabó valamivel többért varrja ruhádat, a cipész többet kér a csizmáért, a butoros a kanapéért. Az ipari cikkek drágulása fölveri a nyerstermények árát, amire aztán mit tehet a szegény háziúr. Fölemeli a lakások árát. S leszünk ott, ahol a mádi felekezetenélküli. Csak hogy öntött házakban.

*

Royal. Debreczen kulturális fejlődésének, haladásának rendkívül merész mozzanata volt az, amikor Hauer Berce a Hunyadi és Deák-utcák sarkán éktelenkedő viskókból modern, elegáns és nagyszabású szállodát, kávéházat, báltermet és egyéb ilyen használatosságokat építtetett. A barátai óvták a vállalkozástól, irigyei és ellenségei jót nevettek rajta. Mindnyájan biztosak voltak benne,

hogy a homoktenger közepén, a kereskedelmi forgalomból kieső ponton egyedül fog busulni Berce az üresen kongó hangversenyteremben. Bármennyire bizott magában Hauer Berce, később talán ő is megbánta a vállalkozását, amely hitelét is nagyon igénybe vette és bizony nagyon sokat kellett küzdenie, hogy az üzlet feljelenjen. Ezeknek a gondoknak, küzdelmeknek lett előbb beteg, aztán halottja szegény Berce, aki már nem érthette meg a jól megérdemelt öregseget. Ma már hatalmas paloták sorakoznak a Royal körül, élénk kereskedelmi és hivatali élet fejlődik a városnak eddig tulságosan elhagyott részén és akadtt vevő, aki jó pénzért, sok pénzért átvette ezt a jól bevezetett, fényes vállalatot Hauer Berce méltó feleségétől. Borgida Farkas az új vevő, fényesen szakképzett üzletember és igen előékeny, kedves ur. Reméljük és kívánjuk, hogy Debreczen társadalmában töltsen majd be azt az ürt, amelyet a közkedveltségéről híres Hauer Berce halála okozott most egy esztendeje.

— *Ha nő vagy férj* olcsón akar öltözködni: szövegeit Fischer Adolf és fia (Piac-utca 61.) cégnél szerezze be.

— *Löbl Gyula és Társa* látszerész és fényképészeti szaküzlete Piac-u. 63. szám. Telefon szám 869.

ZENE.

A zenekedvelő társaság Liszt-ünnepe.

A legnagyobb magyar zenei lángelme emlékének szentelte a zenekedvelő társaság ez idei 3-ik hangversenyét. A program megállapításánál arra törekedett a rendezőség, hogy minél több oldalról mutassa be a zeneköltőt. Hallottuk Liszt Ferencet, mint az énekegyüttes, mint a dalirodalom, mint a zongorastílus utólréhetetlen mesterét. Első minőségében a debreceni dalegylet mutatta be a nagy költőt. A férfi énekkar-irodalom egyik legnehezebb művét a Vigasz-t adták elő derék dalosaink olyan befejezett művészettel, hogy lehetetlen megtagadni a legteljesebb elismerést Mácsay Sándortól, városunk egyik első dirigensétől. Debreczen zenekedvelő közönségének jórésze alig tud a mi dalegyletünkről, pedig immár 50-ik esztendeje műveli ez a pompásan szervezett egyesület a magasabb zenét. S ez idő alatt nemcsak hazánkban, hanem nem egyszer az ország határain túl is dicsőséget szerzett a magyar művészetnek.

Az est két fővárosi vendége Szendy Árpád és Basilides Mária volt. Tehát a hangversenyen a mesterhez méltóan kizárólag magyar művészek szerepeltek. Szendy Árpádról nagyon kevesen tudják Debreczenben, hogy ma ő Európa legelső zongoraprofesszora. Jeles művészünk kiváló kvalitásait már régen figyelemmel kíséri a külföld (különösen a művészi sikerekért kissé irigy Bécs) s nem régiben egy hajszálon mult, hogy el nem vettették. U. i. az osztrák fővárosba meghívták Szendy Árpádot a mesteriskola vezető tanárának. A magyar kormány azonban megtalálta a módját, hogy a mienk maradhasson a kiváló művész: felállította az akadémián a magyar mesteriskolát s a zongoraszak vezetőjévé Szendyt nevezte ki.

Szendy Árpád éveken át volt Liszt Ferenc tanítványa s a fellendült zenepedagógia a tanu rá, hogy méltó tanítványa. A nemrég lezajlott budapesti Liszt-ünnepélyek legelső művésze ő volt, pedig a dicsőségért nem kisebb művészek, mint Rosenthal, Menther, Friedheim, Stavenhagen, Sauer stb. versenyeztek. Akiket ez a kérdés bővebben érdekel, olvassák el a külföldi zenei szaklapokat. Nálunk legnagyobb sikere a h-moll balladával volt. Azt hozzá hasonlóan nem játsza el ma senki!

A budapesti új operaház egyik fiatal művésznője, Basilides Mária énekelt dalokat Lisztől és fellépése valóságosan szenzáció erejével hatott. Ilyen perfect művészetet, bensőségteljes meleg hangot alig hallottunk még. Ez a fiatal művésznő ugyanazokkal a kvalitásokkal rendelkezik, mint Culp Julia s valamikor, nem is soká, méltó riválisa lesz!

Magnus.

A zenekedvelő társaság legközelebbi hangversenyén Hoehn Alfréd az orosz Rubinstein díj nyertese és Halász Adél kitűnő dalénekesnő fognak szerepelni. A művészi előadásért oly sokat áldozó zenekedvelő társaság még négy hangversenyt rendez az idén.

Az e rovatban felsorolt zeneművek és szakkönyvek kaphatók Csáthy Ferencnél, Debreczen legrégibb és legnagyobb zenemű kereskedésében (Piac-u. 8.).

SZINHÁZ.

Operaelőadások a vidéken.

— Cikk sorozat. —

III.

A „Debreczeni Szemle“ számára írta: Mártonfalvy György.

Minden mentőgondolat a színházi balesetek alkalmával csengő aranyakat varázsol elő a t. c. műpártoló közönség pénztárcáiból, mert a jó öreg színházi publikum mohón hajszolja a friss és főleg pikáns színházi szenzációkat.

Az igazgatósági „magasra felhangolt quartett“ ilyenkor opponál-proponál-fuzionál, miközben vészteljes hangokat hallat a „repedt porcellán hangu“ karmester, a bicegő lábu, fisztulás hangu főrendező és *balletmester* (! ?), — a titkolódzó, „szavahihehető“ (! ? ! ?) titkár és az izgatottságtól duzzadozott keblek, felhevült kedélyállapotát igazgató — „szinigazgató“.

A jelszó, előteremteni, de gyorsan, a him- vagy nőnemű *beugró* mentőangyalt (lehetőleg olcsó árfolyamban, gondolja az élelmes szinigazgató).

— Én elénekelem! — szól egy harcias feminista fejhangú szoprán karművész — 20 koronáért.

— Elég, elég! — csipkedi szolidaris kebelbarát-nője — a te infámis verseidtől nyakszirtmerevedést kapott az ájulásig gyönyörködő aranyifjuság, s ha még énekelni mernél „szóló“-ban, lefejezi a direktort a színügyi bizottság — művészeti kihágásért.

— Beugrom én is! — szól egy berugott spricceres, de kövér, tenor karművész (azelőtt uylátszik dugóhúzó volt egy bohém borospincében, mert csak ezzel az ördöngős csavaros szerszámmal lehet érces torkából egy magas tenorhangot nagynehezn kihuzni).

Énekel-kreál, s végül kiénekei a kíváncsi színesnépet a zongoraszobából.

És még sincsen méltó helyettes!

És ha ráadásul a pénztáros derült mosollyal jelenti a direktornak a publikum jegyelővételi tubuzgalmát, úgy eszeveszetten fejtetőre áll és összevissza gabalyodik az egész kupaktanács, a musi- és un-musikális teljhatalmu művezetőség.

A figyelem ilyenkor ismét a lebetegedett, duzzogó primadonnára, de már a társulat becézett kedvencére is: a jó öreg színházi doktor urra irányul.

A színházi betegségek a vidéken, valamint a fővárosban is, körülbelül egyformák, s azért a színházi doktor a színész paciensnek fejtől lefele a gyomorig

aszpirint, azon alul pedig rendszeren Ferenc-József keserűvizet rendel, mert ezektől úgy sem lehetnek még betegebbek.

A színészbeteg száma leggyakoribb a téli szezonban. Ott, ahol egy dédelgetett színész nagyság uralja a helyzetet és az illető felülemelkedik a helyzet magaslátán, ott könnyen megállapítható a betegség diagnózisa.

Nevezetesen, ha a művésznő aznap ballábbal kelt volna fel, akkor már nincsen kontaktusban a karmester dirigáló pálcájával, vagy a rendező varázsvesszejével, kész a csete-paté s ilyenkor a hirtelen rosszullet szokott formája, az *ájulás* és a sirógörcs; ha a művésznő kedves, előkelő unokafivérét, egy snájdig főhadnagyot elhelyeznek egy másik garnizonba, kész a szívgyörcs, esetleg a hitelező kidobási idegroham stb. stb.

A legvégső esetben végnélkül berreg az igazgatósági interurban-telefon és jön gyorsvonaton, esetleg auton, az agyonpedt vendég primadonna, vagy a kölcsönkért tenorista.

És most folytatódik a zajos emlékpróbák száma rendszeren 3—4—5, egészen az első *főpróbáig*.

Itt már akcióbá lép a disz- és zsinórpadmester, esetleg a színházi kellékes is, a világosító mesztrő azonban még titkos félhomályban marad, mert a villany nagyon drága és azzal takarékoskodik az igazgatóság.

A lapokban az iroda által küldött színházi kommunikékben tudtára adatik a nagyérdemű közönségnek, hogy az igazgatóság nagy áldozatkészsége folytán teljesen új diszlet festtetetik és teljesen új és főleg nagyon drága kosztümök készíttetnek és hozzátatnak Pestről, Bécsből, Párizsból, Kinából és hátsó Indiából.

Ez mind oly szent igaz, mint a felekezetenélküli hívó szent léleknek a husvétii bőjt, az irgalmatlanul licitáló köz és váltó ügyvédnek igaz felebaráti szeretete, vagy mondjuk, egy közszeretnek örvendő vidéki színházdirektor — igazmondása.

Az első főpróbán már majdnem összebarátkozott a kreáló színművész a darab szellemével, énekes szerepének hangtechnikájával, a próba menete eléggé gördülékeny, s ha ehhez hozzájárul a színpadi énekkar és a zenekar harmonikus együttese, úgy kész a dirigáló karmester mindennapi kenetteljes Miatyánkja.

Ha véletlenül helyi szerző művét próbálják, akkor az udvarias és élelmes szinigazgatóság meghívja a helyi illustris szerzőt is az első főpróbára, hogy közismert intelligenciájával és kiváló színpadi műterzésével a kreáló színművész játékmódorára és ambíciójára hatva, jelenlétével a darab diadalutját minél sikeresebben előkészítse.

És most következik egy teljesen ártatlan ember szánalomraméltó kálvária útja.

Színházi hét. Az elmúlt színházi hét is a szintelen-ség jegyében zajlott le. Repriz-repriz után, ebből telt ki a műsor. A nagy Strausz *Denevér* operettje hozott egy kis érdeklődést, de annak a heve is befagyott a Zilahyné S. Vilma makacs indispozíciója miatt. Ez az istenadta szép talentumu, nagy stílusu művésznőnk meghült s az operett-előadás csak kétharmadát nyújtotta a darab zenei részének. Pedig egyébként az előadás sok élvezetet nyújtott volna a kifogástalan szereposztás révén. Jókait *Arany emberét* kétszer adták, úgy számítva, hogy ha az első előadásra megfordult elhunyt író-fejedelmünk a sirjában, a második előadás után majd vissza-

fordul. Pedig *Szilágyi* Ernő nagyon értékes alakítást nyújt a címszerepben s a többi szereplők is jók, kivéve a nagyon is kezdő Fábrián Félit.

Végre azután a *Hoffmann meséit* kaptuk, a mult-korhoz hasonlítva, sokkalta jobb ensemblében. — Zilahyné hangján ugyan érezhetők voltak, — a szerencsére muló betegség, — nyomai, de különösen Antónia jelenéseiben elsőrangú művészetet nyújtott. Solti Ernő énekelőadása lényeges haladásról tett bizonyosságot. Irigylésre méltó hanganyagával most is kivált. Örömmel üdvözlöttük jogos szerepkörében Székely Gyulát. Csodaorvosa oda állik az ország bármelyik énekes színpadára. Borbély Lili Olympiája pompás, Kassay Károly alakítása művészi, karok dicséretet érdemlők.

A rossz pénz premierjéről közelebb.

Debreceeni művészek nyugdíja. Az idő halad a maga útján s mindennap leperog egyszer az élet-küzdelmek homokórája a vászonerdők, papírkoronás királyok birodalmában is. Szegény Vidor Pálról olvastunk éppen valamit az *Ujság* utóbbi számában, akinek hulló vére rátamad most is arra, aki a halálba kergette a debreczeni színház egykori 30 forintos kardalosát, később a Népszínház meleg szívű igazgatóját, aki jobban rajongott a népszínműért, mint Fedák Sáriért az udvarlói s aki öngyilkos lett, alkonyán a népszínműírásnak. És ugyancsak e lap egyik szürke színházi hírében olvastunk az Örley Flóra, Ruzsinszky Ilona nyugdíjaztatásáról. Az előbbi a legkiválóbb szubrettje volt a magyar operett-színpadoknak, — a nagyok közül való, — utóbbi a legszebb hangú koloratur énekesnő. Ama nagyon kevesek közül való, akiknek volt is koloraturájuk, igazi csalogány esendülésű hangjuk. És most kéri a nyugdíjukat, mert élniök kell még egy is, mint nem színésznőnek. Sok küzdelemmel, megszerencsés pályatársaik automóbilon gázolják a libákat, százezer koronás értékű ékszereket veszítenek el, hogy az ujságok hírül adhassák a szenzációs dolgot, titkárnőt, komornát és három szobaleányt tartanak és akiknek diesőségét kürtölik világgá a lapok, amelyek minden javaiktól megemlékeznek, csak a *tehetségtelenségükről* nem. (Sz.)

IRODALOM.

A galamb papné. A regény nagyobb arányokat kívánó műfajának fiatalabb íróink között leghivatottabb művelője, Móricz Zsigmond új regénnyel lép az olvasó elé. *A galamb papné* a regény címe s egy fiatal kálvinista pap házasságának, feleségével való zsörtölődéseinek, belső válságainak s végül a házaspár összetörődésének történetét mondja el. A mai magyar regényirodalomnak egyik legérdekesebb és legerőteljesebb terméke ez a regény, amely a máris gyors népszerűsége jutott író hírel még jobban el fogja terjeszteni. A regény igen csinos kiállításban, Gara Arnold által rajzolt művészi díszmű címlappal a Franklin-Társulat kiadásában jelent meg; ára 4 K.

— Az ezen rovatban felsorolt művek kaphatók Hegedűs és Sándor könyvkiadóhivatalában Kossuth-utca 11. szám.

Közgazdaság.

A debreczeni Hitelbank mérlege. Ezen a héten jelent meg a Debreczeni Hitelbank mérlege. Csodálatos véletlen, hogy mikor a mérleg számoszlopain végignyargaltatjuk tekintetünket, szemünkbe ötlük egy füresa többjegyű szám. A 400,000 korona, szóval négyszázezer korona. Ezelőtt hat és fél esztendővel ezzel az összeggel mint alaptőkével kezdte meg pályafutását a Hitelbank s ime nem egészen 7 esztendő múlva ugyanezzel az összeggel mutatja ki 1911. évi tiszta nyereségét. Talán többet nem is kellene mondanunk, mert ami a 400,000 koronás alaptőke és a 400,000 koronás egy évi tisztanyereség közé esik, az a finansiális ügyeket vezető zsenialitás, a folyton tevékenykedő életerő, a minden fattyuhajtások nélkül való modern rátermettségek munkájának mindmegannyi számjegyekkel kitarkázott határköve. Kinek az érdeme lenne ez, ha nem a *Domahidy* Elemér főispán és dr. *Kenézy* Gyula vezetése alatt álló igazgatóságé, akiknek tagjai részben társadalmi pozíciójukkal, részben szaktudásukkal adnak újabb s újabb erőt a Hitelbank rohamos térfoglalására a debreczeni pénzpiacon és legfőképpen *Molnár* Antal ügyvezető igazgatónak, akinek bámulatos a tisztánlátása a debreczeni, magyarországi s külföldi pénzügyi ügyek utvesztőinek óriási perspektívájában s akinek hozzáemléző végrehajtó munkatársai *Bodnár* Miksa, *Hajdu* Lajos főkönyvelő, Cs. *Szűcs* B. pénztáros s valamennyi munkása a hivatalnoki karnak. Aki a mult évi bankmérlegszámaiból, nem szólva a bank 100,000 koronás egyetemi alapítványáról, ezt nem konstatálja, az nem lát tisztán a maradiság fekete szemüvegétől.

Színház után

legkellemesebb szórakozási hely
a Hajnal-mulató Petőfi-tér.

Fellépnek Mr. Alexander a telepatikus
phenomen, Váradi Ferike, Mezei Panni,
Sipos Jolán, Szép Rózsi, Mezei Ilona,
Margitai Margit énekesnők. Táncozók:
Zsambéki, Rozsnyai, Vass Feri, Vajdaffy
Jóska, Farkas Pál komikusok.

Pompás vacsora, tisztán kelzett
borok, előzékeny kiszolgálás.

MIHALOVITS JENŐ

GYÓGYSZERTÁRA ÉS GYÓGYSZERÉSZETI MŰ-
LABORÁTORIUMA A „KIGYÓHOZ”.

DEBRECZEN, PIAC-UTCA 31. SZ.

VÁROSHÁZZAL SZEMBEN.

A bel- és kül-
földi gyógyszer-
különlegességek,
— hasonszervi
gyógyszerek, köt-
szerek, szépitő-
szerek — legna-
gyobb raktára
Debreczen és vi-
: : : dékére. : : :

Donogán és Somossy

Debreczen, Kistemplom-bazár.

Menyasszonyi kelengye. Kész fehér-
nemű. Női divat és szőnyeg áruház.

Szabott árak. — Előzékeny kiszolgálás.

VÁROSI SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR:

Vasárnap, 1912 január 14-én
d. u. **Cigányszerlelem.** Operett. Mérsékelt helyárrakkal.
este **Rosz pénz nem vész el.** Falusi vigjáték. Kis bérlet.
Hétfőn, 1912 január 15-én
Falu. Életkép, ujdonság B) bérlet.
Kedd, január 16-án
Falu. Életkép, C) bérlet.
Szerda, január 17-én
d. u. **Aranyember.** Dráma. Ifjúsági előadás.
este **Ártatlan Zsuzsi.** Operet A) bérlet.
Csütörtök, január 18-án
Ördög. Színmű, **SZENDREI MIHÁLY,** az aradi színház
igazgatójának vendéjátékával. B) bérlet.
Péntek, január 19-én
Papa. Vigjáték. **SZENDREI MIHÁLY** vendéjátéka. C) bérlet.
Szombat, január 20-án
Lengyel menyecske. Operett. Ujdonság. Bérletszünet.
Vasárnap, január 21-én
d. u. **Kis gróf.** Operett. Mérsékelt helyárrakkal.
este **Lengyel menyecske.** Operett. Kis bérlet.
Előkészületben: **Laczkfy.** Opera. **Király szöktetés.** Operette.
Drótostót. Operett. Nincs tovább. Színmű.

URANUS

SAS-UTCZA 2. SZ.
TELEFON 3—28.

Január hó
15., 16., 17-én.

SZÍNHÁZ

Igazg. tulajd.
SUCHAN REZSŐ.

Hétfőn, kedden,
szerdán.

MŰSOR:

A párisi „LE FILM D'ART” művész társaság REMEKMŰVE.
A párisi „THEATRE FRANÇAIS” művészeinek előadásában.

SZÓKIMONDÓ ASSZONYSÁG

(madame Saus Gène.)

Sardon Viktor és Moreau Emil színműve 3 felvonásban.
A czimszereplő **REJANE** asszony.

Ezt megelőzi: A teljesen új félheti műsor!

Előadók: Hétköznap este pont 5-től. Utolsó előadás mindig pont 10-től.
Rendes helyárrak. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 3—4-ig és 4—5-ig mérsékelt
leszállított helyárrak. Este 5-től rendes helyárrak. Bérletjegyek min-
dig érvényesek. Tisztviselő-jegyek hétköznap minden előadáshoz érvénye-
sek. Kedvezményes áru trafikjegyek hétköznap az 5 óras előadáshoz érvénye-
sek. Minden szombaton délután 3—4-ig és 4—5-ig félhelyárú gyermekelőadás.

KORONA TAKARÉK ÉS MITELSZÖVEKKEZŐ

Debreczen, Piac-u. 9. Csanak-ház I. em.

Vagyonunk kölcsönökben elhelyezve 3 millió K.

Szövetkezetünknek 4000 tagja van, akik hetenként 18,000 koronát
fizetnek be. Szövetkezetünk célja:

- Kötelező heti befizetés által lehetővé tenni a kis tőke gyarapodását és annak nagyobb kamatoztatását;
- Ölcső kölcsönök folyósítása által a tagoknak 5 év alatt hetenként könnyen visszafizethető, kereskedelmi, ipari és gazdasági tevékenységet elősegíteni.

Minden év január hó 1-én 5 évre terjedő társulat nyílik, mely 5 év elteltével felszámol s a tagoknak a befizetett tőkájök után 6%-nak megfelelő haszoneredményt juttat, 1 törzsbetét 1 korona, mely hetenként fizetendő. Vidéki tagok befizetéseiket a szövetkezet postakaraké-pénztár csekkzámláján teljesíthetik.

Uj tagok hivatalos helyiségünkben (Piac-u. 9.) bármikor felvétetnek és mindennemű felvilágosítást készséggel adunk.

**A DEBRECZENI BUTORKÉSZÍTŐ ASZTALOSOK
ÁRÚCSARNOK SZÖVETKEZET**
mint az országos központi hitelszövetkezet tagja.
Hunyadi-utca 17—19. (Demetrovics-palota)

Ajáljia dusan felszerelt árúcsarnokát a leggyorsabbtól a legdiszesebb
kivitelig. :::: HALÓ SZOBÁK, EBEDLŐ, ÜRISZOBÁK, SZALONOK,
valamint egyes butordarabok raktáron, avagy adandó terv szerinti elő-
állítását elvállalja. Szigoruan szabott árak!
Butorokert jutállás, kedvező fizetési feltételek!

Gebauer Károly és Társa

Első Debreczeni Temetkezési Intézete
Kossuth-u. 2. (Városház-épület.)

ALAPIT.: 1868. — SÜRGŐNY-CIM: Gebauer Debreczen.
TELEFON: nappal 193 szám, — éjjeli (lakás) 60 szám.

Temetés-rendezések úgy Debreczenben, mint az ország bármely
részében a leggyorsabbtól a legmagasabb követelményeknek
megfelelő kivitelben, mérsékelt árak, gyors és pontos kiszolgálás
mellett. Exhumálás bárholonnan és bárhová mérsékelt árakon.

HENGYE ÉS BRADL MÁTYÁS KIRÁLY ÉTTERME

AZ ELSŐ TAKARÉK PALOTA SZÜTE-
RENJÉBEN. FÖBEJÁRAT:

KOSSUTH-UTCA FELŐL. — LEJÁRAT A
PIAC-UTCAI HOMLOKZATNÁL IS.

Elsőrendű konyha. Kitűnő italok. Esténként zene.

Saját töltésű

valódi 30 éves tokaji bor kapható
félliteres üvegenként 3 korona 60 fillérért!!

ifj. Weichinger Károly

a „HUNGÁRIA” kávéház tulajdonosa.

Értesitem a nagyközönséget, hogy a
Royal nagyszállóda, kávéház és étterem
összes helyiségeit e hó 11-én átvettem.

Teljes igyekezettel azon leszek, hogy pontos és előzékeny
kiszolgálással a legkényesebb igényeket is kielégítem.
Tisztelettel kérem a közönség szíves bizalmának előlegezését

BORGIDA FARKAS.

MEGHIVÁS.

A Debreczeni Hitelbank Részvénytársaság

VII rendes közgyűléset

1912. év január hó 23-án délután 5 órakor saját helyiségeiben tartja meg, melyre a tiszelt részvényesek ez uton meghívotnak.

TÁRGYSOROZAT:

1. Igazgatósági jelentés az 1911. tüzletéről, ezzel kapcsolatban az 1911. évi zárszámadások betérjesztése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. Igazgatósági jelentés a 100,000— koronás egyetemi internátusi alapítvány tárgyában.
4. Hatarozathozatal az igazgatóságnak és felügyelő-bizottságnak adandó felmentvény tárgyában.
5. Igazgatósági javaslat a nyereség felosztása iránt.
6. Az alapszabályok 25. §-a alapján kilépő 5 igazgatósági tag helyének betöltése 3 évre.
7. Az alapszabályok 40. §-a alapján kilépő 5 felügyelő-bizottsági tag helyének betöltése 3 évre.
8. Az alapszabályok 33. illetve 34. §-ai alapján 4 igazgatósági tanácsos helyének betöltése 3 évre.
9. Igazgatósági javaalat az alaptőke felenelése és ezzel kapcsolatban az alapszabályok 5. és 6. §-ainak módosítása tárgyában.
10. A felügyelő-bizottság díjazásának és az igazgatósági tanács napidíjainak megállapítása 3 évre.
11. Az alapszabályok 23. §-a értelmeben előterjesztheő esetleges indítványok tárgyalása.

Debreczen, 1912. január hó 6.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Figyelemztetés: 1. Az alapszabályok 17. §-a értelmében szavazati joggal csak azon részvényes bír, kinek részvényei a részvények letételére megállapított zárhatáridő előtti legalább 60 nappal irattak at nevére.
2. A részvények szelvényekkel együtt bezárólag 1912. január hó 20-ig a társaság pénztáránál jeteendők.
3. A letett részvényekről a részvényes névre szóló, a letett részvények és az ezek alapján gyakorolható szavazatok számát feltüntető igazolványt kap, mely csak az abban megnevezett személy, vagy igazolt meghatalmazottja részére bír érvénnyel.
4. A részvények csak a közgyűlés befejeztével és az elismervény visszaadása ellenében adhatók ki.

VAGYON. TEHER.

Mérleg-számla 1911. december hó 31-én.

	kor.	f.	kor.	f.		kor.	f.	kor.	f.
Pénztár készlet			375513	86	Részvénytőke			3000000	—
Váltó tárcza:					Tartaléktőke*	375000	—		
váltók és külföldi váltók			10078496	81	Hitelegyleti biztosítéki tőke	48250	—		
Jelzálogkölcsönök:					Hitelegylet tartaléktőke	8121	06	431371	06
törlesztéses és kamatozó			13414985	73	Betétek könyvecskére	5032603	87		
Előlegkölcsönök:					Betétek Debreczeni Hitelbank rt.				
terményekre és értékpapirokra			1995025	—	és a vele kapcsolatos vállalatok-				
Értékpapírok			2140948	80	nak egyetemi internátusi alapít-				
Folyószámla; fedezettel	630043	66			vánva	100000	—		
Különféle adósok, előlegezett zá-					Betétek folyószámlára	1328288	68	6460892	55
loglevél árfolyamok stb.	451485	28			Visszleszámitolás			3924293	92
Adósok, óvadékkölcsönőkért	240161	15			Lombard hitelezők (szerződéses) . .			493516	67
Pénzintézeteknél elhelyezett tőkék	544132	60	1865822	69	Előleg kölcsönök, terményekre és				
Külföldi pénzek, különféle szelvén-					értékpapirokra			1979326	03
nyek stb.			51520	82	Engedményezett törlesztéses köl-				
Felszerelések			1.000	—	csönök	9898081	40		
					Engedményezett kamatozó jelzálog				
					és egyéb kölcsönök	3057900	—	12955981	40
					Átmeneti tételek			199871	—
					Hátralékos adók tartaléka			92358	43
					Fel nem vett osztalékok			860	—
					1911. évi tiszta nyereség			400842	65
			9939313	71				29939313	71

*Ez évi hozzájárulással K 485.000

TARTOZIK. KÖVETEL.

Nyeresség és veszteség-számla 1911 december 31-én.

	kor.	f.	kor.	f.		kor.	f.	kor.	f.
Kamatok			440347	23	Nyeresség áthozat az 1910. évről .			20005	67
Igazgatóság, felügyelő bizottság, ig.					Tiszta kamat jövedelem			821680	25
tanács, tiszti és szolgafizetések					Értékpapírok kamatai adómentes .	80279	38		
lakbérek, házbér és üzleti költ-			106887	29	Pénzintézeteknél elhelyezett tőkék				
ségek			77943	47	kamatai	40*37	65	120817	03
Adók					Jutalékok és különféle bevételek .			68749	72
Leírások:					Leirt követelésekből befolyt . . .			966	59
felszerelésekből	2215	46							
követelésekből	3983	16	6198	62					
1911. évi nyereség			400842	65					
			1032219	26				1032219	26

Gsatári Szűcs Bertalan, cégvezető-pénztárnok.

Bednár Miksa, igazgató-helyettes.

Hajdu Lajos, főkönyvelő.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Domahády Elemér, elnök.

Molnár Antal, ügyvezető-igazgató.

Dr. Kenézy Gyula, alelnök.

Aczél Géza, Bernfeld Sámuel, Dr. Czákó Zsigmond, Darvas Izidor, Éder János, Dr. Fejér Ferenc,

Forrai Ernő, Geréb Pál, Hochfelder Jakab, Ifj. Schwartz Vilmos, Wohl Adolf

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Dr. Baltazár Dezső, elnök.

Kohn Lipót,

Mayer János,

Dr. Rittersporn Miklós,

Szabó Kálmán.